

Ana Barbič

Izzivi in priložnosti podeželja

Fakulteta za družbene vede, Ljubljana 2005, 343 str.

Zanimanje istraživača za ruralni prostor u razvijenim se sredinama intenzivno razvijalo poslije Drugoga svjetskog rata, jer od tada seoski prostor postaje sve značajniji potencijal za razvoj pojedinih društveno važnih funkcija. Nažalost, u Sloveniji se znanstvena područja što se bave ruralnim prostorom, uključujući njegove stanovnike, djelatnosti i potencijale, počinju intenzivno razvijati tek krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina 20. stoljeća. Ulazak Slovenije u Europsku Uniju, te utjecaj pojedinih procesa na mijenjanje i degradaciju ruralnog prostora, mijenjanje tradicionalnih obrazaca života i rada u selu, političke i druge promjene, traženje podloge za stalan i održiv razvoj itd., prisiljavaju istraživače na proučavanje složenih procesa i, temeljem toga, oblikovanje razvojnih usmjerenja za pojedina ruralna područja. Za takvo djelovanje potrebna su i teorijska i praktična znanja iz ruralne sociologije i drugih stručnih područja, koja su tijesno povezana s razvojem seoskog prostora.

U knjizi *Izzivi in priložnosti podeželja – Izazovi i prilike/mogućnosti ruralnog prostora* susreće se oboje, teorijska promišljanja i prikaz konkretnih razvojnih projekata. Rezultati su univerzalni i uporabljivi za znanstveni i za nastavni aplikativan rad. Ova znanstvena monografija predstavlja temeljno djelo iz ruralne sociologije na slovenskome jeziku. S obzirom da je autorica prof. dr. sc. Ana Barbič utemeljiteljica ove znanstvene discipline u Sloveniji i zaslužna za njezin razvoj, te prihvaćanje slovenskih postignuća u svijetu, djelo se može smatrati podlogom za daljnji razvoj toga sociološkog polja u Sloveniji.

Knjiga je podijeljena na tri glavna poglavlja: *Ruralni prostor i poljoprivreda, tranzicija i održivi razvoj* (Podeželje in kmetijstvo, tranzicija in vzdržni razvoj); *Kulturno i prirodno naslijeđe – razvojni potencijal slovenskog ruralnog prostora (Kulturna in naravna dediščina – razvojni potencijal slovenskega podeželja)*; *Poljoprivrednica i seljačka obitelj (Kmetica in kmečka družina)* te *Zaključna razmišljanja (Sklepna razmišljanja)*. Poglavlja su poredana od općeg ka pojedinačnom, a svaki je dio raščlanjen na posebna poglavlja, što se smisleno dopunjuju i nadograđuju. Svaki aspekt obrade korijeni se u čvrstoj teorijskoj podlozi i utemeljen je na bogatstvu pouzdanih podataka empirijskih istraživanja i rezultata razvojno-istraživačkih projekata iz različitih područja slovenskoga ruralnog okoliša. Takav pristup daje toj znanstvenoj monografiji posebnu stručnu vrijednost a istodobno i praktičnu uporabljivost, jer se radi o provjeri nekih znanstvenih nala-

za na konkretnim primjerima, što joj daje svojstvenu aktualnost na području promatrane tematike. U monografiji su obrađeni bitni sadržaji koje moraju poštivati sociološka, planerska i druge struke u projektima razvoja ruralnog prostora, koji je zbog globalnih i europskih utjecaja društveno i ekološki izvanredno osjetljiv.

Između važnih znanstvenih spoznaja u monografiji osobito su vrijedne pozornosti sljedeće:

- uvjerljivo otkrivanje međusobne povezanosti upravljanja prirodnim okolišem u okviru stalnoga/održivog razvoja i ključnih institucionalnih odrednica takvog razvoja;
- otkrivanje ključnih potencijala razvoja slovenskoga ruralnog prostora, navedena rješenja (vječnih) dilema između potrebe očuvanja biološke raznovrsnosti, na jednoj, i težnje za gospodarskim razvojem i kvalitetnim svagdašnjim življenjem, na drugoj strani, što je prikazano s nekoliko konkretnih primjera;
- utemeljeno izložena uloga seljačkih gospodarstava u poljoprivrednoj djelatnosti i razvoju sela, a naročito je važna autoričina tipologija postojećih tipova obitelji;
- s obzirom na feminizaciju poljoprivredne djelatnosti pronicljivo je prikazan ambivalentan položaj seljačke žene (poljoprivrednice), razapete između tradicionalne spolne podjele moći (oblasti) u seljačkom gospodarstvu i jednakopravnosti (te jednakih mogućnosti), što ih nudi šira društvena okolina;
- iznad svega je dragocjena spoznaja o samim mogućnostima stvaranja i djelovanja seljačke obitelji (nedvojbeno ključne sastavnice budućeg razvoja), što uključuje i teškoće poljoprivrednog zanimanja (u usporedbi s drugim zanimanjima) i s tim povezane tendencije (mobilnosti) zapuštanja takve djelatnosti, te izbor mogućih mjera uklanjanja zapreka što zbiljski ugrožavaju ostvarivanje ciljeva održiva razvoja;
- iz spoznajnog motrišta izvanredno je važan povijesni pristup (kao crvena nit svih načina analize), što je usredotočen na pojedinačne strane seoskoga prostora, poljoprivredne djelatnosti i seljačkoga života te oplemenjen nizom metodologijski profinjenih postupaka provjere hipoteza i traganja za odgovorima na pitanja, koji se korijene u najsuvremenijim dovezima sociologijskoga (u motrištu ruralne i opće sociologije) teorijskoga objašnjenja;
- dragocjene su, također, spoznaje u vezi tranzicijskoga/postsocijalističkoga razdoblja država srednje i istočne Europe, te lociranje događanja u slovenskome selu, poljoprivredi i seljačkoj obitelji u tranzicijski kontekst;
- opominjuća je spoznaja, kako učinkovite razvojne (politike i) strategije nema bez uporišta u znanstvenim spoznajama.

Jezična kultura monografije je na vrlo visokoj razini (izraženoj u razumljivosti i čitljivosti štiva) i lišena je obilježja bjelokosne uzvišenosti, kojom bi autorica nadomeštala sadržajne praznine. Monografija je fundamentalan pribos razvoju znanstvenoga i stručnog pomovlja za polje proučavanja i razvoja sela odnosno

ruralnih područja. Brojni novi izrazi imaju izvor u tuđim jezicima, prije svega u engleskom jeziku, a autorica ih je uspješno prevela, odnosno za nj potražila slovenske istoznačnice. Mnogi autori citiraju autoričina utemeljenja pojedinih izraza, što znači da postupno utječe na razvoj stručnih izraza u tom području. Monografija je napisana jezikom što može biti uzorom, prije svega, mladim stručnjacima, kako pisati stručno štivo na slovenskom jeziku vodeći računa o interdisciplinarnom stručnom sastavu budućeg čitateljstva odnosno korisnika monografije.

Autorica bogatih znanstvenih referenca i stručnog iskustva u zemlji i u inozemstvu s ovom znanstvenom monografijom, kojoj osobitu vrijednost daje interdisciplinarnost, obogaćuje različita znanstvena područja koja obrađuju ruralni prostor. Zato i nije teško odgovoriti na upit, kome je ta knjiga potrebna odnosno tko su potencijalni čitatelji. To su svi koji se bilo kako bave problemima ruralnog prostora, razvojem i zaštitom okoliša i očuvanjem kulturne baštine, pri čemu ključnu ulogu ima ljudski faktor, kojem autorica namjenjuje središnju pozornost. Monografija je važno osnovno i dopunsko studijsko gradivo za različite sveučilišne i postdiplomske studije, koji u svojim programima imaju teme ruralnog prostora. U ruke je mogu uzeti poljoprivredni savjetnici, stručnjaci (pojedinci i razvojne agencije), što se bave izradom razvojnih projekata za ruralni prostor, istraživači ruralnog prostora, poljoprivrede i uređenja krajobraza, nositelji upravnih djelatnosti u području poljoprivrede i uređenja ruralnog prostora na svim razinama (od državne do lokalne), članovi/ice nevladinih organizacija s područja zaštite okoliša, očuvanja prirodnoga i kulturnog naslijeđa te ostvarivanja strategije jednakih mogućnosti obaju spola, nositelji političkih funkcija u parlamentu (Državni zbor), Vladi Republike Slovenije, političkim strankama. Osim estetskog užitka što ga nudi naslovnica, čitatelji će moći uživati i intelektualno. Rad Ane Barbič je rad koji nema vrijednost samo za ruralnu sociologiju, nego također predstavlja podlogu za razvoj konkretnih djelatnosti u stručnim krugovima a tako, pak, dolazi do prihvaćanja toga znanstvenog i stručnog područja u praksi.

Maca Jogan

Fakultet društvenih znanosti, Sveučilište u Ljubljani, Ljubljana, Slovenija

Anton Prosen

Fakultet za građevinarstvo i geodeziju, Sveučilište u Ljubljani,
Ljubljana, Slovenija

Prijevod sa slovenskoga jezika: *Jasenska Kranjčević*